

The Facts.

Depression is never really 'black and white' - Some facts about depression (Cambodian)

This fact sheet is part of the Multicultural Information Series by the Queensland Transcultural Mental Health Centre

ការប្រែប្រួលឆ្លាក់ទឹកចិត្តមិនចម្រើន “សនិទឡៅ” សោះឡើយ ហេតុការណ៍ខ្លះអំពីការប្រែប្រួលឆ្លាក់ទឹកចិត្ត

ការប្រែប្រួលឆ្លាក់ទឹកចិត្ត - តើជាអ្វីទៅ?

មនុស្សទាំងអស់រងការប្រែប្រួលឆ្លាក់ទឹកចិត្តក្នុងពេលទុក្ខព្រួយ។ ជាធម្មតា កម្រិតពេលទុក្ខព្រួយទាំងនេះមានរយៈពេលពីមួយម៉ោងទៅច្រើនម៉ោង ឬមួយថ្ងៃទៅច្រើនថ្ងៃតែប៉ុណ្ណោះ។ ជាញឹកញយ មូលហេតុនៃការប្រែប្រួលឆ្លាក់ទឹកចិត្តនេះ គឺមានយ៉ាងច្បាស់។ ជួនកាលទៅ ការប្រែប្រួលឆ្លាក់ទឹកចិត្តនេះកើតឡើងដោយមិនមានមូលហេតុឡើយ។ មនុស្សខ្លះរងការប្រែប្រួលឆ្លាក់ទឹកចិត្តក្នុងពេលទុក្ខព្រួយយ៉ាងយូរ បន្ទាប់ពីបាត់បង់មិត្តភក្តិឬក៏សមាជិកគ្រួសារ។ ជាធម្មតា ការប្រែប្រួលឆ្លាក់ទឹកចិត្តនេះត្រូវបានពណ៌នាថាជាសេចក្តីទុក្ខព្រួយយ៉ាងខ្លាំង ឬជាសេចក្តីទុក្ខសោកដោយមានការបាត់បង់នរណាមួយ។

ជម្ងឺប្រែប្រួលឆ្លាក់ទឹកចិត្តគឺជាការមានអារម្មណ៍អន់ថយមិនព្រមសរសើរឡើយ ដែលមានរយៈពេលជាច្រើនអាទិត្យនៅពេលមួយគ្រា ហើយកើតមានរោគសញ្ញាមួយក្រុមជាក់លាក់ខាងផ្នែករាងកាយនិងផ្លូវចិត្តទៅជាមួយផង។ ហេតុការណ៍នេះអាចបណ្តាលឲ្យមានបញ្ហារាងកាយ ផ្លូវចិត្ត និងទំនាក់ទំនងជាមួយគេផង និងតម្រូវឲ្យមានការព្យាបាលជាក់លាក់។

តើអ្វីទៅដែលជារោគសញ្ញានៃការប្រែប្រួលឆ្លាក់ទឹកចិត្ត?

បញ្ហាណាមួយដូចតទៅនេះ អាចជាផ្នែកនៃជម្ងឺប្រែប្រួលឆ្លាក់ទឹកចិត្ត:

- អារម្មណ៍ទុក្ខព្រួយ រហ័សបំ
- ដំណេកមិនបានស្តាប់ស្តល់ដោយចេះតែភ្ញាក់
- ការផ្លាស់ប្តូរដល់ចំណង់បរិភោគអាហារ និងការផ្លាស់ប្តូរទម្ងន់រាងកាយ
- បាត់បង់ចំណាប់អារម្មណ៍នឹងកម្លាំងចិត្ត
- បាត់បង់កម្លាំងកាយនិងមានការហត់ឆ្អើយយ៉ាងងាយ
- ឈឺចុកចាប់រាងកាយ ជាពិសេសឈឺក្បាលនិងឈឺពោះ
- បាត់បង់ចំណង់លើការរួមភេទ មិនអាចប្រព្រឹត្តការរួមភេទបាន
- មានអារម្មណ៍ថា មិនមានតម្លៃក្នុងការរស់រានមានជីវិតឡើយ
- អារម្មណ៍អស់សង្ឃឹម
- មានអារម្មណ៍ថាមានទោសកំហុស និងមានគំនិតទម្លាក់កំហុសលើខ្លួនឯង
- មានគំនិតទុច្ចិសិយមអំពីអនាគត
- មានអារម្មណ៍រាប់ខឹង
- មានការថប់បារម្ភ
- អារម្មណ៍ច្របូកច្របល់ ការចងចាំមិនបានល្អ
- ទទួលបានសុខុមាលភាព ឬប្រើគ្រឿងញៀនមិនត្រឹមត្រូវ។

តើការប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្តមានភាពទូទៅយ៉ាងណាដែរ?

ការប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្តគឺជាជំងឺទូទៅណាស់។ នៅក្នុងប្រទេសអូស្ត្រាលី ស្ត្រីម្នាក់ក្នុងចំណោមបួននាក់ និងបុរសម្នាក់ក្នុងចំណោមប្រាំមួយនាក់ កើតមានជំងឺប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្ត ក្នុងពេលមួយជីវិតរបស់គេ។ មនុស្សជាច្រើនមិនដឹងអំពីមូលហេតុនៃបញ្ហាចាក់លើរាងកាយនិងផ្លូវចិត្តរបស់គេឡើយ ហើយពុំទទួលបានការព្យាបាលទៅនឹងជំងឺនេះ។

តើប្រភេទទាំងអស់នៃការប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្តមានសភាពដូចគ្នាឬទេ?

ជំងឺប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្តមានប្រភេទផ្សេងគ្នាជាច្រើន។ ជាញឹកញយ ការប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្តកើតមានឡើងជាការតបតទៅនឹងជំពូកផ្សេងៗគ្នានៃជំងឺ ភាពតានតឹងក្នុងចិត្ត ឬការបាត់បង់សមាជិកគ្រួសារឬមិត្តភក្តិ។ ទោះជា "អាចយល់បាន" ក៏ការធ្លាក់ទឹកចិត្តជាប្រតិកម្ម (reactive depression) អាចមាន ផលវិបាកយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ហើយតម្រូវឱ្យមានការព្យាបាលតាមឯកទេសនិងជាក់លាក់។ ការប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្តកើត

ចេញពីខាងក្នុងរាងកាយ (endogenous depression) ដែលជាប្រភេទសំខាន់ដទៃទៀតនៃការប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្ត កើតមានដោយពុំមានមូលហេតុច្បាស់លាស់ ហើយគឺដោយសារតែការផ្លាស់ប្តូរជាតិមីផ្សេងគ្នាទាំងឡាយនៅក្នុងខួរក្បាល ដែលជាគ្រឿងបញ្ជូននៃប្រសាទសាស្ត្រ។ ជួនកាលទៅ អ្នកដែលមានការប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្តតាមជំពូកជីវិតសាស្ត្រនេះ ជួបប្រទះផងដែរនឹងកម្រិតពេលមានអារម្មណ៍ឡើងខ្ពស់ឬប្រកបដោយសេចក្តីរីករាយខ្លាំង។ នៅពេលកើតមានកម្រិតពេលនៃការមានអារម្មណ៍ឡើងខ្ពស់និងធ្លាក់ចុះទាំងពីរ នោះភាពមិនប្រក្រតីនៃអារម្មណ៍នេះត្រូវបានហៅថា ភាពមិនប្រក្រតីដែលមានពន្លឺពពកពីរខុសគ្នាស្រឡះ (bipolar affective disorder) ។

តើនរណាទៅដែលអាចវាយធ្លាក់ទឹកចិត្ត?

បុរសនិងស្ត្រីរាល់រូប អាចវាយធ្លាក់ទឹកចិត្តណាស់។ ក្រុមជាច្រើនស្ថិតនៅក្នុងលទ្ធភាពមានគ្រោះថ្នាក់ជាក់លាក់។ កត្តាដែលមានទំនោរជាមុនដើម្បីកើតមានការប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្តរួមមាន៖

- រំលោភបំពាន
- ជាអ្នកមេម៉ាយឬពោះម៉ាយ មានការរំលោភបំពាន និងរស់នៅតែម្នាក់ឯង
- ជំងឺរាងកាយជាប្រចាំ
- ការឈឺចាប់ជាប្រចាំ
- ទទួលបានសុវាច្រើនហួស ឬប្រើគ្រឿងញៀនមិនត្រឹមត្រូវ
- ស្ត្រី
  - មុនពេលមានផ្ទៃ
  - អស់ផ្ទៃ
  - មួយរំពេចបន្ទាប់ពីសម្រាលកូន
- បុគ្គលិកលក្ខណៈប្រកបដោយការគិតមែនជាប់ជានិច្ច

តើកុមារអាចមានជំងឺដោយការប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្តឬទេ?

កុមារអាចកើតមានការប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្តដោយសារជីវិតសាស្ត្រ (កើតមានចេញពីខាងក្នុងរាងកាយ) និងដោយសារប្រតិកម្ម។ រោគសញ្ញារបស់កុមារអាចដូចគ្នានឹងមនុស្សធំដែរ។ លើសពីនោះទៅទៀត ការប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្តរបស់កុមារអាចសម្តែងឱ្យឃើញឡើងជា៖

- សកម្មភាពខ្លាំងហួសហេតុ
- ការមួម៉ៅចិត្តជាខ្លាំង មានកំហឹង ភាពគ្រហើន
- បដិសេធមិនទៅសាលារៀន
- អ្វីៗទាំងអស់ពីការឈឺរាងកាយដោយមិនអាចពន្យល់ប្រាប់បាន ជាពិសេសការឈឺពោះ ការមិនអាចទប់ការបត់ដើងតូចឬបត់ដើងធំបាន។

តើគេអាចព្យាបាលជំងឺប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្តបានឬទេ?

ដូចគ្នានឹងជំងឺដទៃទៀតដែរ ជំងឺប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្តតម្រូវឱ្យមានការព្យាបាលជាក់លាក់និងតាមឯកទេស។ នៅពេលមិនសូវធ្ងន់ធ្ងរ ជំងឺប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្តអាចព្យាបាលបានដោយការនិយាយទៅតាមប្រភេទផ្សេងៗគ្នា ឬ "ការព្យាបាលតាមផ្លូវចិត្ត"។ ការព្យាបាលទាំងនេះអាចរួមមានការព្យាបាលដោយបុគ្គលម្នាក់ៗឬជាក្រុម។ ជួនកាលទៅការព្យាបាលទាំងនេះអាចមានឈ្មោះជាក់លាក់ ដូចជាការព្យាបាលតាមដំណើរការយល់ដឹងពីបញ្ញត្តិផ្សេងៗ (cognitive therapy) ការព្យាបាលកុរអារម្មណ៍ (emotive therapy) ជាដើម។

បើធ្ងន់ធ្ងរជាមធ្យម ជម្ងឺប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្តត្រូវមានការព្យាបាលដោយប្រើថ្នាំតទល់នឹងការប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្ត។ ថ្នាំតទល់នឹងការប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្តមានជាច្រើនប្រភេទ។ ជាទូទៅ គេត្រូវប្រើថ្នាំទាំងនេះរយៈពេល៣-៦ អាទិត្យ មុនពេលជួបប្រទះនឹងប្រយោជន៍ពេញលេញរបស់ថ្នាំ ហើយគប្បីបន្តប្រើក្នុងរយៈពេលជាច្រើនខែ។ ថ្នាំខ្លះអាចផ្តល់ឥទ្ធិពលមិនល្អ ដូចជាធ្វើឲ្យស្លេតមាត់ មានភាពស្ងប់ស្ងាត់។ ឥទ្ធិពលមិនល្អទាំងនេះមានសភាពខុសគ្នា ទៅតាមការប្រើថ្នាំជាក់លាក់។ នៅពេលធ្វើដូច្នោះ គេបានបង្កើតថ្នាំថ្មីៗថែមទៀត។

នៅពេលមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរ ជម្ងឺប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្តមិនមានប្រសិទ្ធភាពតាមការព្យាបាលដោយការ និងយាយប្រើថ្នាំឡើយ ហើយគេអាចតម្រូវឲ្យមានការព្យាបាលដទៃទៀតដូចជាការព្យាបាលកម្រិតដោយអគ្គិសនី (ECT)។ ជួនកាលទៀតនោះ ការបញ្ជូនទៅកាន់មន្ទីរពេទ្យអាចជាការចាំបាច់។

តើជម្ងឺប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្តអាចកើតមានឡើងវិញឬទេ?

ការព្យាបាលដ៏មានប្រសិទ្ធភាពទៅនឹងជម្ងឺប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្ត ផ្តល់លទ្ធផលដោយបំបាត់រោគសញ្ញា។ នៅពេលដែលរោគសញ្ញានៃការប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្តបានបំបាត់រួចហើយក៏ ក៏គេគប្បីបន្តប្រើថ្នាំតទល់នឹងការប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្តក្នុងរយៈពេលបួនប្រាំខែឬយូរជាងនេះ។ ជម្ងឺប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្តអាចកើតមានឡើងវិញ។ បើការកើតមានឡើងវិញមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរនិងញឹកញាប់ នោះគេអាចចេញបញ្ជាឲ្យប្រើថ្នាំដើម្បីការពារកុំឲ្យមានការកើតមានជម្ងឺនេះសារជាថ្មីទៀត។

តើលោកអ្នកគួរជួបនរណាដើម្បីទទួលបានជំនួយ?

បើលោកអ្នក មិត្តភក្តិ ឬសមាជិកនៃគ្រួសារលោកអ្នកមានរោគសញ្ញាដែលផ្តល់គំនិតថាជម្ងឺប្រែប្រួលធ្លាក់ទឹកចិត្ត លោកអ្នកគប្បីទាក់ទងផ្សេងៗទៀត មណ្ឌលសុខភាពសហគមន៍មន្ទីរព្យាបាលសុខភាព ផ្សេងៗសហគមន៍ក្នុងតំបន់លោកអ្នក។ ផ្សេងៗទៀតផ្ទាល់របស់លោកអ្នកអាចព្យាបាលជម្ងឺនេះដល់លោកអ្នកបាន ឬមួយក៏បញ្ជូនលោកអ្នកទៅកាន់គ្រូពេទ្យកំសាន្តវិទ្យាមន្ទីរពេទ្យមិត្តភក្តិជាដើម។ ដើម្បីទទួលបានការព្យាបាលតាមឯកទេសបន្ថែមទៀត។

This fact sheet is available in Arabic, Bosnian, Cambodian, Chinese, English, Greek, Italian, Polish, Russian, Serbian, Spanish, Tagalog and Vietnamese.

For more information

For more information, please contact the Queensland Transcultural Mental Health Centre.

Telephone: (07) 3317 1234
Email: QTMHC@health.qld.gov.au
Website: www.health.qld.gov.au/metrosouthmentalhealth/qtmhc/default.asp

Multicultural Information Series

Other titles available in the *Multicultural Information Series* include:

- Coping with mental illness in the family
- What is mental illness?